

Søren Narv Pedersen

Ansatte

– ansættelsesretten for funktionærer
og ikke-funktionærer

Søren Narv Pedersen

Ansatte – ansættelsesretten for funktionærer og ikke-funktionærer

4. udgave / 1. oplag

© Karnov Group Denmark A/S, København 2015

ISBN 978-87-619-3712-4

Omslag: Mette Petersen, København

Sats og tryk: Specialtrykkeriet, Viborg

Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af denne bog eller dele af den er ikke tilladt ifølge gældende dansk lov om ophavsret. Alle rettigheder forbeholdes.

Indhold

Forord	5
<i>Kapitel 1</i>	
Kollektiv og individuel arbejdsret samt offentlig regulering	21
1. Indledning	21
1.1. Kollektiv arbejdsret	21
1.2. Individuel arbejdsret	22
2. Kollektiv arbejdsret	22
2.1. Aftale af overenskomst	22
2.2. Tiltrædelse af overenskomst	23
2.3. Overenskomster danner norm	25
2.4. Funktionæroverenskomsten	25
3. Arbejdsgivernes organisationer	26
3.1. Dansk Arbejdsgiverforening	26
3.2. Det offentlige arbejdsmarked	29
3.3. Lønmodtagernes organisationer	30
4. Kollektive overenskomster	32
5. Hovedaftalen	33
5.1. Hovedaftalen – generelle principper	33
5.2. Regler om organisationsfølgelse	33
5.3. Regler om fredspligten og fremgangsmåden ved varsling af lovlig arbejdsstandsning	34
5.4. Regler om ledelsesretten – (retten til at »lede og fordele arbejdet«)	35
5.5. Regler om Afskedigelsesnævnet (usaglig ophævelse af arbejdsforholdet)	36
5.6. Funktionærloven	37
5.7. Arbejdslederbestemmelsen	37
5.8. Regler om adgangen til at opsige overenskomster	37
5.9. Regler om tillidsrepræsentantinstitutionen	38
5.10. Regler om fremgangsmåden ved overenskomstbrud	38
5.11. Regler om opsigelse af hovedaftalen	39

Indhold

6. Andre overordnede aftaler	39
7. Regler for behandling af faglig strid, »Normen«	40
7.1. Mægling	40
7.2. Voldgift	40
8. Forretningsgang ved en personalesag / faglig strid	41
9. Samarbejdsaftalen	41
9.1. Samarbejdsudvalg	42
9.2. Høringsloven	43
9.3. Virksomhedsråd	45
10. Brancheoverenskomster	46
11. Lokalaftaler/overenskomster	47
12. Overenskomsters parter og gyldighed	47
12.1. Medlemmer – uorganiserede medarbejdere	47
12.2. Geografisk udstrækning	48
12.3. Faglig udstrækning	48
12.4. Industriforbund	48
13. Arbejdsretsloven	49
13.1. Arbejdsretten – brud på overenskomster og fortolkning af overenskomster	49
13.2. Bod	49
14. Forligsmandsloven	49
14.1. Forligsmand – mægling omkring nye overenskomster	49
15. Fordele og ulemper ved medlemskab af en arbejdsgiverforening	51
15.1. Fordele ved medlemskab af en arbejdsgiverforening	51
15.2. Fordele ved medlemskab af en fagforening	54
16. Den individuelle arbejdsret	56
17. Offentlig regulering	57

Kapitel 2

Ansættelsesbeviser	58
1. Indledning	58
1.1. Der skal være ansættelsesbevis	58
2. Hvem er omfattet af loven om ansættelsesbeviser § 1	58
3. Arbejdsgiverens oplysningspligt § 2	59
4. Udstationerede medarbejdere § 3	61
5. Ændring af ansættelsesvilkår § 4	62
6. Manglende overholdelse §§ 5-8	62
7. Ansættelseskontrakter	66

Kapitel 3

Elever – Erhvervsuddannelser	67
1. Indledning	67
2. Uddannelsernes strukturer	68
3. Oprettelse af uddannelsesaftaler	71
5. Godkendelse som praktikvirksomhed	78
6. Elevens løn- og ansættelsesforhold	78
7. Opsigelse	80
8. Forlængelse af aftalen	81
9. Arbejdskonflikter	81
10. Arbejdsgiverens Uddannelsesbidrag (AUB)	81
11. Ophævelse af uddannelsesaftale	83

Kapitel 4

Lov om dagpenge ved sygdom	85
1. Indledning	85
1.1. Hvem får – og hvem betaler	85
1.2. De almindelige betingelser for at være omfattet af sygedagpengeloven	87
1.3. Arbejdsgiverens og kommunens sygedagpengeforpligtelse ...	89
2. Betingelser for arbejdsgiverens sygedagpengeforpligtelse	90
2.1. 1. betingelse – Anciennitetskrav, § 30 – 8 ugers beskæftigelse .	90
2.2. 2. betingelse – Beskæftigelseskrav, § 30 – 74 timers beskæftigelse	90
2.3. 3. betingelse – Medarbejderens adfærd, § 35, § 36 og § 36a – Anmeldelse og dokumentation	91
2.3.1. Medarbejderens anmeldelses- og dokumentationspligt over for arbejdsgiver	91
2.3.2. Arbejdsgivers anmeldelses- og dokumentationspligt over for kommunen	98
2.4. 4. betingelse – Ikke-selvforskyldt sygdom, § 23	98
2.5. Fortielse af helbredsoplysninger, § 23	99
2.6. Sygedagpengeforpligtelsen ved arbejdskonflikter	99
3. Refusion af sygedagpenge, §§ 54ff	100
4. Varighed	100
5. Aftale om refusion af sygedagpenge ved langvarig eller kronisk sygdom mv. §§ 56-58-aftale	101
6. Dagpengenes størrelse og beregning, §§ 46-53	105

Indhold

7. Selvstændige erhvervsdrivende, afsnit IV i loven	106
7.1. Selvstændige efter 2 uger	106
7.2. Beregning af sygedagpenge	106
7.3. Sygedagpengeforsikring for den selvstændige selv, § 45	106
7.4. Sygedagpengeforsikring for mindre arbejdsgiveres medarbejdere	107
8. Kommunens opfølgning på sygemeldte, kap. 6	107
9. Klageadgang, § 77	108
10. Sygepolitik	108

Kapitel 5

Ligebehandlingslovene	119
1. Indledning	119
1.1. Ligebehandlingslov – Ligelønslov – Ligestillingslov	119
1.2. Tillæg til samarbejdsaftale	119
2. Lov om ligebehandling af mænd og kvinder med hensyn til beskæftigelse mv.	120
2.1. Forskelsbehandling og chikane, § 1	120
2.2. Alle aspekter omkring ansættelsen, §§ 2-6	121
2.3. Dispensation	122
2.4. Graviditet, barsel og adoption, §§ 8-9	122
2.5. Godtgørelse, §§ 14-16	123
3. Lov om lige løn til mænd og kvinder	128
3.1. Hvornår er loven overtrådt, § 1	129
3.2. Lønmodtagerens krav, § 2	129
3.3. Afskedigelse på grund af ligelønssag, § 3	130
3.4. Oplysninger om egne lønforhold, § 2 a	131
3.5. Kønsopdelt lønstatistik m.m., § 5 a	131
4. Lov om ligestilling af mænd og kvinder	132
5. Lov om ligebehandling af mænd og kvinder i forbindelse med forsikring, pension og lignende finansielle ydelser.	134
6. Forskelsbehandlingsloven	135
6.1. Lovens baggrund og formål	135
6.2. Forbuddet mod forskelsbehandling	136
6.3. De enkelte ulovlige kriterier	138
6.4. Forbuddets nærmere indhold	144
6.5. Undtagelser til forbuddet	145
6.6. Konsekvenser af overtrædelse	147

Kapitel 6

Lov om helbredsoplysninger	151
1. Indledning	151
2. Indhentning af oplysninger, §§ 1-2	151
2.1. Oplysninger om lønmodtagerens helbredstilstand	151
3. Dispensationsmuligheder, §§ 3-6	153
4. Lønmodtagerens oplysningspligt, §§ 6-7	154
5. Overtrædelse af loven, §§ 12-14	155

Kapitel 7

Lov om værnepligtsorlov og om orlov ved forsvarrets udsendelse af lønmodtagere til udlandet	156
1. Indledning	156
2. Krav på orlov til værnepligt	157
3. Varsling over for arbejdsgiveren	157
4. Særlig beskyttelse ved opsigelse	158
5. Løn under orloven	159
6. Særlige regler for funktionærer	159

Kapitel 8

Orlov til uddannelse	160
1. Indledning	160
2. Betingelser	160
3. Krav til uddannelsen	162
4. SVU-ydelsen og forhold under orloven	167

Kapitel 9

Lov om lønmodtageres retsstilling ved virksomhedsoverdragelse	168
1. Indledning	168
2. Betingelser for lovens anvendelse, § 1	169
2.1. 1. Overdragelse	169
2.2. 2. En virksomhed eller del heraf	170
2.3. 3. Inden for EU-området	172
3. Hvilke rettigheder og pligter skal respekteres ved overdragelsen, § 2	172
3.1. 1. Kollektivt overenskomst eller aftale	174
3.2. 2. Bestemmelser om løn-og ansættelsesforhold fastsat af offentlig myndighed eller aftalt med det offentlige	175

Indhold

3.3. 3. Individuel aftale om løn- og ansættelsesforhold	175
3.4. Undtagelser	176
4. Opsigelser i anledning af overdragelsen, § 3	176
5. Særlig beskyttelse af tillidsrepræsentanter, § 4.	177
6. Underretning og forhandling ved virksomhedsoverdragelsen, §§ 5 og 6	177

Kapitel 10

Lov om varsling mv. i forbindelse med afskedigelser af

større omfang	179
1. Indledning	179
2. Betingelser for lovens anvendelse, § 1.	179
3. Forhandlingspligt	181
3.1. Oplysninger og forhandlinger, §§ 5-6.	181
3.2. Varsling, §§ 7-8	182
3.3. Fratræden	183
4. Manglende overholdelse af loven, § 11.	184
5. Oversigt over proceduren ved varsling af større afskedigelser	185

Kapitel 11

Den vanskelige samtale – Opsigelsen	186
1. Indledning	186
2. Virksomhedens eller medarbejderens forhold.	186
3. Samarbejdsudvalg	187
4. Medarbejderens krise	187
5. Hvordan forholder lederen sig til et menneske i krise?.	189
6. Forberedelse af opsigelsessamtalen.	189
7. Gennemførelsen af opsigelsessamtalen	191
8. Efterfølgende	192

Kapitel 12

 Lov om arbejdsløshedsforsikring	194
1. Indledning	194
2. Medlemskab af en a-kasse, § 41	195
3. Dagpengenes størrelse, kapitel 9	195
4. Ret til dagpenge, § 53	196
5. A-kassebidrag	196

Kapitel 13

Efterløn, delpension, førtidspension og folkepension	197
1. Indledning	197
2. Efterløn	198
2.1. Betingelserne for at opnå efterløn	198
2.2. Ret til arbejde i efterlønsperioden	199
2.3. Efterlønsbevis	199
2.4. Efterlønnens størrelse og beregning	199
2.5. Efterlønspræmie	201
2.6. Bidrag til efterlønsordningen	201
2.7. Delpensionsordningen	202
3. Førtidspension og folkepension	202
4. Fleksjob, skånejob og fleksydelse	203
5. Folkepension	206

Kapitel 14

Arbejds miljøet på arbejdspladsen	208
1. Indledning	208
2. Arbejdstilsynet	209
2.1. Krav på oplysninger	209
2.2. Virksomhedsbesøg og påbud	210
2.3. Virksomhedens klagemuligheder	210
2.4. Straf	211
2.5. Bindende forhåndsbesked	211
2.6. Arbejds miljøcertifikat	212
2.7. Smileyordning	212
3. Hvem er omfattet af lov om arbejdsmiljø?	213
3.1. Virksomhedens sikkerhedsorganisation, kapitel 2	213
3.1.1. Arbejds miljøorganisation	213
3.1.2. Opgaver	214
3.2. Arbejds miljørepræsentant	214
3.3. Bedriftssundhedstjeneste	216
4. Almindelige pligter, kapitel 4	217
4.1. Arbejdsgiverpligter	217
4.2. Hviletid, fridøgn, kapitel 9	218
4.3. Arbejdstidsreglerne i Arbejdstidsdirektivloven	218
4.4. Unge under 18 år	219
4.5. Hjemmearbejdspladser	220

Indhold

4.6. Skærmarbejde	221
4.7. Rygning	221
5. Arbejdsmiljørådet, arbejdsmiljøfond og branchemiljøråd	222
5.1. Arbejdsmiljørådet – Arbejdsmarkedets parter	222
5.2. Forskning	223

Kapitel 15

Lov om arbejdsskadesikring	224
1. Indledning	224
2. Lovens formål, kapitel 1	224
3. Lovens område, kapitel 2	224
4. Den sikringspligtige arbejdsgiver	225
5. Arbejdsskadeerstatningen, kapitel 3	226
5.1. Definition	226
5.2. Erstatningens omfang	228
5.3. Arbejdsskadestyrelsen	232

Kapitel 16

Ferieloven	236
1. Indledning	236
2. De grundlæggende principper	236
3. Hvem er omfattet af ferieloven?	237
4. Optjening af ferie	242
5. Feriens længde	244
6. Elevers ferie	245
7. Feriens afholdelse	246
8. Varsling af ferie	247
9. Overførsel af feriedage til nyt ferieår	250
10. Sygdom eller strejke/lockout ved feriens begyndelse	251
11. Ferie med løn	254
11.1. Ferietillæg	256
11.2. Feriegodtgørelse ved fratræden	257
12. Feriegodtgørelse med 12 % i stedet for løn under ferien	259
13. Ferie med feriegodtgørelse	259
14. Beregning af feriegodtgørelse	260
15. Virksomhedslukning	262
16. Forældelse af krav på feriegodtgørelse	262
17. Aftaler om afkald på ferie mv.	264

18. Frigørende betaling af feriegodtgørelse	264
19. Modregning i feriegodtgørelse	265
20. Arbejde under ferie.	266
21. Arbejdsmarkedets Feriefond	266
22. FerieKonto.	266
23. Andre ferieadministratorer	267
24. Udbetaling.	267
25. Arbejdsgiverens konkurs	268

Kapitel 17

Funktionærloven	269
1. Indledning.	269
2. Nogle grundprincipper	270
3. Funktionærbegrebet.	273
3.1. 1: Tjenesteforhold.	274
3.2. 2: 8-timersreglen.	279
3.3. 3: Arbejdets art	279
4. Skriftlig aftale – Ansættelsesbevisloven	283
5. Rettigheder og pligter under ansættelsen.	284
5.1. Arbejdspligten.	284
5.2. Lydighedspligten.	287
5.3. Troskabs-/loyalitetpligten.	287
6. Lønkravet.	289
7. Fravær på grund af sygdom.	290
7.1. Lovligt forfald	290
7.2. Meddelelse om sygdommen	293
7.3. Fortielse af sygdom.	298
7.4. Løn under sygdom	299
8. Fravær ved graviditet, barsel og adoption	300
9. Aftjening af værnepligt.	301
10. Forhold til omverden	302
11. Organisations- og forhandlingsretten	304
12. Ændringer i ansættelsesaftalen	305
13. Ansættelsesforholdets afvikling – opsigelse	310
13.1. Opsigelsesmåden	311
13.1.1. Opsigelsesvarsel over for arbejdsgiveren	313
13.1.2. Opsigelsesvarsel over for funktionæren	314
13.2. Suspension.	318

Indhold

13.3. Fritstilling	320
13.4. Forkortet opsigelse på grund af sygdom	324
14. Tjenesteboligreglen	327
15. Afvikling af ansættelsesforholdet – ophævelse	327
15.1. Arbejdsgiverens misligholdelse	328
15.1.1. Funktionærens erstatningskrav	329
15.2. Funktionærens misligholdelse	330
15.2.1. Begrebet grov misligholdelse	334
15.2.2. Passivitet	345
15.2.3. Arbejdsgiverens erstatningskrav	347
16. Godtgørelseskrav – Fratrædelsesgodtgørelse	347
16.1. Godtgørelse efter lang tids ansættelse	347
16.2. Godtgørelseskrav – Godtgørelse for usaglig opsigelse/ophævelse	349
16.2.1. Opsigelse grundet i virksomhedens forhold	349
16.2.2. Opsigelse grundet i funktionærens forhold	350
16.2.3. Godtgørelse efter de fagretlige regler	356
16.3. Efterløn – funktionærens død	356
17. Annonceringsregler og sikkerhedsstillelse	357
17.1. Sikkerhedsstillelse	357
17.2. Annoncer	357
18. Konkurrencebeskyttelse	358
18.1. Konkurrenceklausuler og kundeklausuler	358
18.1.1. Særligt om konkurrenceklausuler – funktionærlovens § 18	361
18.1.2. Særligt om kundeklausuler – funktionærlovens § 18 a	366
18.1.3. Fælles regler for konkurrence- og kundeklausuler	371
18.1.4. Specielt om aftalelovens §§ 36's og 38's regulering af konkurrenceklausuler og kundeklausuler	371
18.1.5. Skematisk oversigt over konkurrence- og kundeklausuler	374
18.1.6. Kunde- og konkurrenceklausuler for ikke-funktionærer	375
18.2. Indirekte konkurrenceklausuler	376
18.3. Markedsføringslovens § 19	376
18.4. Illoyal konkurrence	377
19. Omkostningsudlæg og forskudsprovision	377

19.1. Rejseomkostninger o.l.	377
19.2. Forskudsprovision	378
19.3. »Låneaftale«	379
20. Bonus, gratiale og tantieme, § 17 a	380
21. Aktieoptioner og lignende, omfattet af aktieoptionsloven	382
22. Medarbejderaktier og lignende, der <i>ikke</i> er omfattet af aktieoptionsloven	383
23. Virksomhedsoverdragelse	384
24. Arbejdsgiverens konkurs	386

Kapitel 18

Jobklausuloven	389
1. Indledning	389
2. Lovens anvendelsesområde – § 2	390
3. Lovens gyldighedskrav – § 3	391
4. Kompensation – §§ 4-5	392
5. Anciennitetskrav – § 6	393
6. Opsigelse – § 7	393
7. Særlige regler ved virksomhedsoverdragelser – § 8	393
8. Retsvirkning af manglende overholdelse	394

Kapitel 19

Vikarloven	395
1. Indledning	395
2. Lovens anvendelsesområde – § 1	395
3. Vikarbureauets forpligtelser – §§ 3 og 4	396
4. Brugervirksomhedens forpligtelser	399
5. Sanktioner ved overtrædelse	400
6. Vikarers retsstilling i øvrigt	401

Kapitel 20

Aktieoptionsloven	402
1. Indledning	402
2. Lovens baggrund, formål og område	403
3. Lønmodtagerens fratræden	405
4. Underretning til den ansatte	406

Indhold

Kapitel 21

Retten til opfindelser og andre intellektuelle produkter	408
1. Indledning	408
2. Opfindelser	408
3. Software	409
4. Ophavsrettigheder i øvrigt	410

Kapitel 22

Deltidsloven	411
1. Indledning	411
2. Lovens indhold	411
3. Forbud mod forskelsbehandling/afskedigelse	413
4. Godtgørelse	414
5. Bevisbyrden	415
6. Ret til individuel aftale	415
7. Tvistbehandling	415

Kapitel 23

Lov om tidsbegrænset ansættelse	417
1. Indledning	417
2. Lovens anvendelsesområde	417
2.1. Undtagelser	417
3. Lovens indhold	418
4. Forbud mod forskelsbehandling/afskedigelse	419
5. Forbud mod flere forlængelser	420
6. Informationspligt	421
7. Medregning af tidsbegrænsede ansatte	422
8. Godtgørelse	422
9. Bevisbyrden	422
10. Tvistbehandling	422

Kapitel 24

Foreningsfrihedsloven	423
1. Indledning	423
2. Lovens indhold	424
2.1. Undtagelse	424
3. Krav på genansættelse	425

- 4. Godtgørelse 425
- 5. »Størst mulig hurtighed« 425

Kapitel 25

Lov om barsel m.m.	426
1. Indledning	426
2. Lovens formål	426
3. Ret til fravær	426
4. Ret til fravær under graviditet	427
5. Ret og pligt til fravær efter fødslen	427
6. Forældreorlov	429
7. Forældrenes indbyrdes fordeling af barsels- og forældreorlov	430
8. Fraværsret i særlige tilfælde	431
9. Varsling om barsel m.m.	432
10. Barselsdagpenge	433
10.1. Ret til barselsdagpenge	433
10.2. Barselsdagpengenes størrelse og beregning	437
10.3. Optjening af ferie	441
10.4. Ansøgning om barselsdagpenge	442
10.5. Arbejdsgiverens anmodning om refusion	443
10.6. Bidrag	443
10.7. Administration og klageadgang	444
10.7.1. Administration	444
10.7.2. Klageadgang	445

Kapitel 26

Lov om barselsudligning	446
1. Indledning	446
2. Lovens anvendelsesområde	446
3. Ret til refusion	446
4. Ordningens finansiering	447
5. Godkendte, decentrale ordninger	447
6. Urigtige oplysninger	448
7. Ikrafttræden	448

Indhold

Bilag

Ansættelsesaftaler, aftaler vedrørende orlov og opsigelsesbreve	449
BREV 1, Standard ansættelsesaftale for timelønnede (ikke-funktionær)	450
BREV 2, Standard ansættelsesaftale for funktionær	452
BREV 3, Ansættelse som sekretær	455
BREV 4, Standard ansættelsesaftale for sælger	457
BREV 5, Ansættelseskontrakt med konkurrenceklausul	462
BREV 6, Standardkontrakt for direktør	467
BREV 7, Aftale vedrørende retmæssig børnepasningsorlov	471
BREV 8, Aftalemæssig orlov til børnepasning og uddannelse	473
BREV 9, Anbefalet opsigelsesbrev	475
BREV 10, Advarselsbrev	476
BREV 11, Anmodning om Friattest	477
BREV 12, Forbehold for bortvisning	478
BREV 13, Bortvisningsskrivelse	479
Doms- og afgørelsesregister	480
Stikordsregister	485